

Основно јавно тужилаштво у Лозници

Лозница

На основу члана 261 Закона о кривичном поступку подносимо

КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ

Против:

1. „Рио Сава експлоратион“ доо, из Београда, Ул. Таковска бр. 45,
2. „CPL“ из Ветерника, Ул. Живорада Петровића бр. 13,

Због кривичног дела Загађење животне средине из члана 260 ст.3 Кривичног законика или другог дела за које се гоњење предузима по службеној дужности

Због тога што су пријављени:

у периоду од 2015 године до данас, по претходном договору, у више наврата, кршењем прописа о заштити, очувању и унапређењу животне средине загадили ваздух, воду и земљиште у већој мери на ширем подручју, на тај начин што су на истражном подручју „Јадар“, на подручју месних заједница Горње Недељице, Брезјак и др. инсталирали већи број осматрачких објеката за праћење нивоа подземних вода – пијазментара (око 125), од којих је већи број процурео, па се подземна вода са опасним материјама излила на парцеле, после чега су са власницима парцела на којим се цурење десило, закључивали Уговоре о надокнади штете у којим су преузели обавезу рекултивације и мониторинга парцела а коју нису извршили. Због описаног дошло је до загађења ваздуха, воде и земљишта, и до загађења животне средине за чије су отклањање потребни дуже време и велики трошкови. Пропуштајући да изврше рекултивацију и мониторинг предметних парцела исти су поступали са директним умишљајем јер су били свесни загађења животне средине и на исто пристали.

Окривљени су кривична дела извршили као саизвршиоци, у урачунљивом стању, поступајући са умишљајем, свесни да је њихово дело противно и забрањено.

Образложење

Поводом извршених кривичних дела против животне средине подносимо кривичну пријаву против горе окривљених због радњи ближе описаних у изреци кривичне пријаве.

Због напред наведених радњи пријављена лица изршила су кривична дела која се гоне по службеној дужности, па овим путем предлажемо да тужилаштво спроведе поступак у ком ће извести следеће доказе:

- извршити увид у Уговор о надокнади штете за род у 2019 години број 115 од 04.02.2020 године, закључен између Јелице Божић из Г. Недељица и „ Рио Сава експлоратион „ из Београда,

- Анекс Уговора о закупу земљишта број 481 од 07.12.2018 године Јелице Божић из Г. Недељица и „ Рио Сава експлоратион „ из Београда, који се достављају у прилогу кривичне пријаве у ком се признаје право на накнаду штете власници парцеле а посебно у ком се прво пријављени обавезује да отклони штету на парцели. Као кључно истичемо да се из ових Уговора дефинишу површине у којима је загађење и штета наступила, а такође првопријављени се обавезује и да изврши рекултивацију и врши мониторинг предметне парцеле , јер је евидентно постојање загађења животне средине.

- по службеној дужности прибавити и Уговоре који су закључивани са другим власницима (у документима првопријављеног истиче се да се ради о 5 власника и 15 анекса уговора), утврдити тачан број других парцела на којима је цурење пијазометара детектовано, односно на којима се десио акцидент, те да ли је у складу са обавезама из говора извршена рекултивација тих парцела и да ли је праћен мониторинг?

- саслушати оштећену, власницу парцела на којој се десило загађење Јелицу Божић из Горњих Недељица, и друге оштећене на чијим је парцелама дошло до загађења и цурења пијазометара, а за које се утврди да им је штета накнађена по Уговорима.

- да се изврши увид у документ “ Одговори на питања о пројекту Јадар- отворени састанак,, који је издао првопријављени , јун 2021 године, у ком се на стр. 7 износе податци о броју пијазометара и њиховом цурењу,

- саслушање законских заступника пријављених фирми,

- саслушање запослених који су се у пријављеним догађајима налазили као запослени на месту извршења дела а чији идентитет утврдити из евиденције о радном ангажовању запослених у време извршења дела,

- саслушање сведока, мештана Горњих Недељица као непосредних очевидаца пријављених радњи и то :

- Златка Кокановића из Горњих Недељица, Александра Караичића, Миладина Ђурђевић из Горњих Недељица, Александра Томића из Горњих Недељица, Росић Славише из Горњих Недељица, предс. месне заједнице Карајичић Драган из Горњих Недељица, Томић (Милинка) Драгана, који имају непосредна сазнања о загађењу, последицама загађења и закљученим уговорима.

- обавити неопходна вештачења

Имајући у виду напред наведено

ПРЕДЛАЖЕМО

Да се против окривљених спроведе поступак током ког ће се извести предложени докази а по потреби и други докази, да се пријављена лица оптуже и у поступку пред судом осуде на казну у складу са законом за кривично дело за које се гоњење предузима по службеној дужности, а да се учиниоцима дела наложи да у одређеном року предузму прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

У Лозници, 13.07.2021

подносиоци кривичне пријаве:

ЗА ПАКТИ ЛОЗНИЦА

M. Rlijun

TEL: 063-7300-810

ЗА КОАЛИЦИЈА ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

N. Mirovjević

TEL: 064-5740856

RIO SAVA EXPLORATION D.O.O.

Broj 115
 Datum, 04.02.20...

Rio Sava Exploration d.o.o.
 Resavska 23
 11000 Beograd, Srbija
 T +381 11 4041 430
 www.riotinto.com/jadar

7

Ugovor o nadoknadi štete za rod u 2019.

Zaključen 30. 01 .2020. god. između:

~~XXXXXXXXXX~~ iz Gornjih Nedeljica, Loznica, JMBG ~~XXXXXXXXXX~~
 (u daljem tekstu: Oštećena)

i
 Preduzeća Rio Sava Exploration d.o.o., Resavska 23, 11000 Beograd, koje zastupa direktor
 Marnie Finlayson, (u daljem tekstu: RSE).

ČI.1.

Ugovorne strane su se sporazumele da je usled isticanja vode iz dva od četiri konstruisana bunara / piježometra, Ugovor o zakupu zemljišta, zaključen dana 05.09.2012. - hidrogeološke istražne bušotine JDRHG ~~XXXXXX~~ i JDR ~~XXXXXX~~ i Aneksa II Ugovora o zakupu zemljišta, zaključenog dana 06.12.2018., došlo do oštećenja zasada deteline. U razgovoru sa Oštećenom je dogovorena visina jednokratne novčane naknade za rod u 2019. godini, kada na predmetnoj parceli, u delu od oko 3 ara, gde je došlo do izlivanja vode iz dve bušotine, nije došlo do nicanja, odnosno gde je prinos zasejane deteline bio umanjen. Rekultivacija u delu parcele na površini od oko 3 ara, gde nije došlo do nicanja, odnosno gde je prinos zasejane deteline bio umanjen biće sprovedena tokom 2020. godine, kada to dozvole vremenski uslovi.

ČI.2.

Preduzeće Rio Sava Exploration će nastaviti sa monitoringom predmetne parcele u smislu praćenja kvaliteta useva.

ČI.3.

Sve ostale ugovorne stavke ostaju nepromenjene.

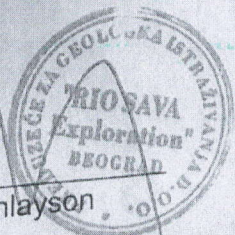
ČI.4.

RSE se obavezuje da će Oštećenoj isplatiti jednokratnu naknadu u visini od 10.080,00 (desethiljadaosamdeset) dinara neto na ruke što će biti potvrđeno potpisanom potvrdom, na ime nadoknade štete zbog umanjenog prinosa na parceli tokom 2019. godine. Ova jednokratna naknada je izračunata na osnovu procene prinosa po jedinici površine (1.400 bala po hektaru na godišnjem nivou i trenutnu tržišnu cenu od oko 240,00 dinara po jednoj bali).

ČI.5.

Ovaj Ugovor o nadoknadi štete sačinjen je u dva istovetna primerka, od kojih po jedan zadržava svaka ugovorna strana.

 Marnie Finlayson

~~XXXXXXXXXX~~

RIO SAVA EXPLORATION D.O.O.
 Broj: 481
 Datum: 07.12.18

ANEKS II UGOVORA O ZAKUPU ZEMLJIŠTA

Zaključen 06. 12 .2018. god. između:

[REDACTED] iz Gornjih Nedeljica, Loznica, JMBG **[REDACTED]**, ik. **[REDACTED]**
 (u daljem tekstu: Zakupodavac)

i
 Preduzeća Rio Sava Exploration d.o.o., Resavska 23, 11000 Beograd, koje
 zastupa direktor Marnie Finlayson, (u daljem tekstu: Zakupac).

ČI.1.

Ugovorne strane su se sporazumele da je usled isticanja vode iz dva od četiri konstruisana bunara / piježometra (Ugovor o zakupu zemljišta, zaključen dana 05.09.2012. - hidrogeološke istražne bušotine JDRHG **[REDACTED]**, **[REDACTED]** i JDRHG **[REDACTED]**), došlo do oštećenja zasada deteline. U razgovoru sa Zakupodavcem je dogovorena visina jednokratne novčane naknade za period 2018. godini, kada na predmetnoj parceli, u delu gde je došlo do izlivanja vode iz dve bušotine, nije došlo do nicanja, odnosno gde je prinos zasejane deteline bio umanjen. Rekultivacija u delu parcele na površini od oko 8 ari, biće sprovedena tokom 2019. godine, kada to dozvole vremenski uslovi.

ČI.2.

Preduzeće Rio Sava Exploration će nastaviti sa monitoringom predmetne parcele u smislu praćenja kvaliteta useva.

ČI.3.

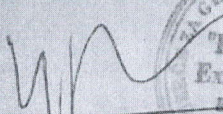
Sve ostale ugovorne stavke ostaju nepromenjene.

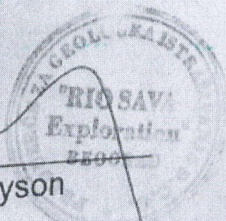
ČI.4.

Zakupac se obavezuje da će Zakupodavcu isplatiti jednokratnu naknadu u visini od 26.000,00 (dvadesetšesthiljada) dinara, na ime troškova umanjenog prinosa na parceli tokom 2018. godine. Ova jednokratna naknada je izračunata na osnovu procene prinosa po jedinici površine (1.400 bala po hektaru na godišnjem nivou i trenutnu tržišnu cenu od oko 230,00 dinara po jednoj bali).

ČI.5.

Ovaj Aneks II Ugovora sačinjen je u dva istovetna primerka, od kojih po jedan zadržava svaka ugovorna strana.

 Marnie Finlayson

14. Vode su već puštene na zemlju, koliko su naknada za izlivanje podzemnih voda platili vlasnicima parcela, zbog oštećenja useva? Da li su ti usevi onda ispravni za upotrebu?

Za praćenje nivoa podzemnih voda na istražnom prostoru Jadar instalirano je ukupno 125 osmatračkih objekata, odnosno pijezometara. U periodu od 2015. godine do danas curenje je detektovano na malom broju pijezometara, te je u poslednjih šest godina potpisano svega 15 takvih aneksa ugovora sa 5 vlasnika. U saradnji sa vlasnicima zemljišta aneksima su obuhvaćene površine na kojima je došlo do curenja i na kojima je primećen niži prinos useva. Ove anekse kompanija je potpisivala u skladu sa propisima Republike Srbije, ali i u skladu sa kompanijskim procedurama koje su u nekim segmentima strožije od domaćih propisa. Ukupna količina novca koja je isplaćena vlasnicima po osnovu nadokande štete zbog curenja podzemne vode iz hidrogeoloških bušotina, od kada radimo hidrogeološka istraživanja, je oko 230.000,00 RSD.

15. S obzirom na to da je cena prečišćavanja voda reverznom osmozom izuzetno skupa, ko će plaćati prečišćavanje drenažnih odvoda sa jalovišta, nakon prestanka eksploatacionog veka Rudnika jalovišta, kada će se drenirati u narednim vekovima?

Ovo pitanje se dotiče zaštite životne sredine nakon prestanka eksploatacije sirovina. Evropska Unija ima direktivu o odgovornosti za životnu sredinu, koja obuhvata pitanje obaveza operatera nakon zatvaranja procesnog ili rudarskog postrojenja. Srbija još uvek tu direktivu nije transponovala, ali u procesu pristupanja Uniji imaće obavezu da je primenjuje. Sa druge strane, postoje BREF dokumenti za ekstraktivne industrije koji definišu pitanje odgovornosti za troškove zaštite životne sredine nakon zatvaranja procesnog postrojenja. Odgovornost se definiše zakonskom regulativom, a Republika Srbija u trenutnom Zakonu o životnoj sredini navodi da je zagađivač odgovoran, kao princip koji treba primenjivati. Pitanje obezbeđenja sredstava i dugoročnog finansiranja nakon zatvaranja rudnika, definišaće se ugovorom između operatera i države. Praksa u svetu prepoznaje više modela. Jedan od modela je da se od samog početka rada rudnika jedan deo sredstava izdvaja u poseban fond, koji se ne troši i nije pod kontrolom operatera, već je to fond iz koga će se finansirati sve buduće aktivnosti nakon zatvaranja i prestanka rada rudnika. Ima drugih modela. U ovom trenutku je preuranjeno govoriti o pomenutom pitanju. Neophodno je da se vide sva tehnička rešenja, kao i da država uradi transpoziciju direktive o odgovornosti za životnu sredinu, kojom će rešenja iz te direktive biti prihvaćena kao modeli za primenu u Srbiji. Ipak, pitanje je značajno i na problem treba ukazati od samog početka, obezbediti sredstva i način garantovanja da će finansiranje biti obezbeđeno dokle god je to potrebno. Kompanija Rio Tinto, kao odgovorna kompanija, već u fazi planiranja i ranoj projektnoj fazi radi razvitak i planove za projekte zatvaranja rudnika, obuhvatajući i deo koji se odnosi na finansiranje. Studija o proceni uticaja na životnu sredinu će obraditi i ovaj segment. U isto vreme, kako se bude transponovala direktiva Evropske Unije tako ćemo i mi usaglašavati svoj budući rad.

16. Koje su količine industrijskog sedimenata u vodi koja ide ka reci Jadar?

Ispitivanje sedimenata je aktivnost koja se trenutno sprovodi. Rezultati istraživanja će biti deo Studija o proceni uticaja na životnu sredinu.